Raadsinformatiebrief

Zaaknummer: /

Auteur	:	Lisette van Veijfeijken
Domein	:	
Team	:	Concerncontrol
E-mail	:	Lisette.vanVeijfeijken@gemeentemaashorst.nl
Port.	:	J.A. van der Pas

Aan de leden van de gemeenteraad van Maashorst.

Onderwerp
Vermissing kunstcollectie gemeente Maashorst

Kennisnemen van
De uitkomsten van de vervolgacties van het college naar aanleiding van de vermissing van de kunstcollectie

Inleiding
Op 12 november 2024 bent u middels een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de stand van zaken rondom de kunstcollectie van de gemeente Maashorst. Uit een inventarisatie van de kunstwerken, naar aanleiding van een vraag van een raadslid, was namelijk naar voren gekomen dat een deel van de kunstwerken van de voormalig gemeente Uden niet meer in ons bezit is. Een aantal kunstwerken had namelijk schade opgelopen tijdens de verbouwing van het gemeentehuis en zijn afgevoerd. Daarnaast is een vijftigtal andere werken niet meer in ons bezit, en hebben wij niet met zekerheid kunnen vaststellen of deze (per ongeluk) zijn afgevoerd danwel zijn ontvreemd. Eén van deze kunstwerken betreft de zeefdruk van Beatrix van Andy Warhol.

In dat kader heeft het college in de raadsinformatiebrief aangegeven aangifte te doen van vermissing bij de politie en tevens om een extern onderzoek te laten uitvoeren.
De onderzoeksopdracht was tweeledig, namelijk om te komen tot objectieve en onafhankelijke waarheidsvinding rondom de kunstcollectie enerzijds en een doorkijk te geven naar wat nodig is naar de toekomst toe voor verdere professionalisering en integriteitsbewustzijn in onze organisatie anderzijds.

In deze raadsinformatiebrief leest u achtereenvolgens feitelijke informatie over:
- Vervolgstappen van de gemeente
- Onafhankelijk extern onderzoek en de bijbehorende rapportage
- Werkwijze van het onderzoeksbureau en de opbouw van de rapportage
- Communicatie en vervolg

Voor een inhoudelijke reactie van het college verwijzen wij u naar de bijgevoegde bestuurlijke reactie.

Vervolgstappen van de gemeente

Overleg met politie heeft geleid tot melding in plaats van aangifte

Naar aanleiding van het besluit van het college om aangifte te doen van de vermiste kunstwerken is overleg geweest met de politie. De politie heeft aangegeven dat het niet mogelijk is om aangifte te doen, omdat niet vaststaat dat er een strafbaar feit is gepleegd. Er is wel een melding geregistreerd, voor het geval er nieuwe feiten naar voren komen.

Meldingen over een mogelijke verblijfplaats van vermiste kunstwerken zijn nagetrokken

Naar aanleiding van de raadsinformatiebrief over de vermissing van de kunstwerken, is er een aantal meldingen ontvangen van onder meer raadsleden en inwoners met suggesties over een mogelijke verblijfplaats van een kunstwerk. Alle meldingen zijn nagetrokken, maar dit heeft niet geleid tot de vondst van één van de vermiste kunstwerken.

Melding in (inteer)nationale systemen via Nationale Politie eenheid, Kunst & Antiek Criminaliteit

We hebben de zeefdruk van Andy Warhol ook laten registreren in de (inter)nationale politiesystemen, waardoor er een signalering bij de politie binnenkomt zodra dit kunstwerk wordt gevonden of officieel zou worden aangeboden (bijvoorbeeld bij erkende veilighuizen).

Onafhankelijk extern onderzoek en de bijbehorende rapportage

Bureau Integriteit Nederlandse Gemeenten (BING) heeft als onafhankelijk en gespecialiseerd onderzoeksbureau in de maanden november 2024 tot en met maart 2025 onderzoek gedaan naar de vermissing van de kunstwerken. Het onderzoek heeft met name bestaan uit interviews, waardoor verklaringen het belangrijkste deel van de informatie betreffen voor de totstandkoming van de bevindingen. De rapportage met bevindingen, conclusies en aanbevelingen is medio april gepresenteerd aan de gemeente Maashorst en ook met inachtneming van de privacy van geïnterviewden beschikbaar voor raadsleden.

Hieronder leest u puntsgewijs een samenvatting van de conclusies uit het extern onderzoek ten aanzien van 'waarheidsvinding', die we overgenomen hebben uit de rapportage:

- Er kan niet met zekerheid worden vastgesteld wat er met de vermiste kunstwerken is gebeurd;
- Het ontbreken van beleid, procedures en eigenaarschap rondom kunstwerken, en het gegeven dat de kunstwerken tijdens de verbouwing onvoldoende aandacht hebben gekregen, is daar debet aan;
- Er is niet met zekerheid bekend geworden op welk moment de kunstwerken met het grofvuil zijn afgevoerd door facilitair, en of de zeefdruk van Andy Warhol daar onderdeel van was;
- Er is wel bekend geworden dat op verschillende momenten kunstwerken met zichtbare (water)schade zijn weggegooid zonder deze te registreren;
- Op basis van verklaringen stellen de onderzoekers vast dat de zeefdruk van Andy Warhol in augustus/september 2023 nog in de kelder aanwezig was, en sinds maandag 2 oktober niet meer en sindsdien wordt vermist;
- Op basis van verklaringen zou de zeefdruk van Andy Warhol met andere kunstwerken, waarvan een deel bestemd was om te veilen, zijn afgevoerd met het grofvuil;
- Na de constatering dat de kunstwerken van, op één na, alle rolcontainers zijn meegegeven met het grofvuil begin oktober 2023, zijn er geen nadere onderzoeksstappen gezet vanwege het kennelijk ontbreken van de urgentie op de vermissing;
- Er bleken geen procedures of richtlijnen ten aanzien van de kunstwerken over registratie, opslag, conserveren en beveiligen te zijn.

Vervolgens presenteren wij u puntsgewijs ook de aanbevelingen, gericht op 'Wat kan de organisatie hiervan leren om zaken goed te borgen en ongewenst handelen te voorkomen?', die we over hebben genomen uit de onderzoeksrapportage:

- Om herhaling te voorkomen, is het noodzakelijk eigenaarschap in te richten op basis van de aanbevelingen;
- Onderzoekers adviseren om procedures en richtlijnen alsnog op te stellen (deze ontbreken nu in het Cultuurbeleid 2024-20230 en Producten en dienstencatalogus Facilitair);
- Om beheersmaatregelen in lijn met financiële of historische waarden van de kunstwerken te treffen, geven de onderzoekers in overweging om eerst een taxatie te laten plaatsvinden (alvorens aanbevelingen rondom registratie en conservatie op te volgen);
- Ongeacht de financiële waarde adviseren de onderzoekers passende procedures en richtlijnen op te stellen voor borging van toereikende registratie en maatregelen voor zorgvuldige opslag, beveiliging en transport gegeven de mogelijke historische en/of de emotionele waarde van kunstwerken.
- Ten aanzien van het integriteitsbewustzijn merken de onderzoekers op dat het treffen van beheersmaatregelen ook bij zal dragen aan het besef bij medewerkers dat zij werken met bezittingen die waarde vertegenwoordigen.

Werkwijze van het onderzoeksbureau en de opbouw van de rapportage
De nadere adviezen voor beheersmaatregelen met betrekking tot registratie, geconserveerde opslag, toegang en beveiliging, transport en integriteitsbewustzijn zijn in de rapportage onder aanbevelingen nog concreter en uitgebreider belicht.

Voor een uitgebreide toelichting op de doelstelling en de aanpak van de door BING verrichte werkzaamheden bij de totstandkoming van de rapportage wordt naar hoofdstuk 1 van de rapportage verwezen. In hoofdstuk 2 is een zeer uitgebreide samenvatting op hoofdlijnen opgenomen van alle interviews en onderwerpen met in hoofdstuk 3 de conclusies en aanbevelingen. Daar waar de rapportage herleidbaar is naar medewerkers, is de rapportage geanonimiseerd, ter bescherming van onze medewerkers.

Daarnaast bevat het rapport zeven bijlagen met in bijlage 1 een (deels geanonimiseerde) tijdlijn met alle gebeurtenissen rondom de kunstcollectie in chronologische volgorde. Bijlage 2 betreft een gedetailleerde weergave met alle verklaringen per onderdeel of per gebeurtenis vanuit de onderzoekers. Deze bijlage is tot op persoonsniveau terug te herleiden naar geïnterviewden en derhalve als vertrouwelijk aangemerkt en alleen voor raadsleden vertrouwelijk in te zien bij de griffie. De overige bijlagen betreffen documenten van de gemeente, die het onderzoeksbureau heeft gebruikt voor hun onderzoek.

Communicatie en vervolg
Deze raadsinformatiebrief bevat voornamelijk feitelijke informatie. De inhoudelijke reactie op de bevindingen, conclusies en aanbevelingen is opgenomen in een afzonderlijke bestuurlijke reactie van het college, waar ook wordt ingegaan op het vervolg.

Bijlagen
Bestuurlijke reactie van het college op het rapport van de extern onderzoekers

Rapportage van Bureau Integriteit Nederlandse Gemeenten (BING), met 7 bijlagen:

- Bijlage 1: Tijdlijn
- Bijlage 2: Bevindingen - vertrouwelijk, alleen in te zien door raadsleden bij de griffie
- Bijlage 3: Toezeggingen
- Bijlage 4: Collegevoorstel kunstcollectie 20241112
- Bijlage 5: Raadsinformatiebrief kunstcollectie tbv college 20241112
- Bijlage 6: Kunsttaxatie Ares – taxatierapport juli 2016
- Bijlage 7: Collegeadvies kunstcollectie gemeente Uden (college 11-09-2018)

Maashorst, 22 april 2025
Burgemeester en wethouders van Maashorst
de secretaris, de burgemeester,

J.A.G.M. van Aaken J.A. van der Pas